

Monica Auch geeft preview van haar nieuwe boek

De geborduurde breintjes van deelnemers aan de door kunstenaar Monika Auch (1955) opgezette *Stitch your brain*-studie verbeelden - indringender dan woorden - herinneringen, emoties en verhalen. Het zijn unieke zelfportretten met een fascinerende verscheidenheid aan kleur, materialen en vormgeving. In het najaar verschijnt er een boek met foto's van 140 werken en de resultaten van het onderzoek.

Onder: *Brainshow*, 2018, de tentoonstelling met een overzicht van 130 breintjes, Amsterdam.

Het *Stitch your brain*-project nodigt met het brein als inspirerend onderwerp uit tot handwerken. Voor de opdracht *Stitch your heart* waren plaatjes met romantische symboliek opgestuurd. Op het brein daarentegen projecteren we onze identiteit, aangezien het het centrum is van de creativiteit. Maar welke rol hebben de handen en intuïtie in het creatieve proces? Wat gebeurt als we een fout maken? Beïnvloedt leertijd onze creativiteit? Sinds het begin van de digitalisatie hebben swipen, scrollen en tikken veel handmatige acties overgenomen. Wat is de invloed van deze verarming op het ambacht, de materiaalgevoeligheid, ons welbevinden en zelfs gezondheid? Is tijdens de isolatie in de covid-jaren onze ervaring van creativiteit en handwerken veranderd?

Om deze en andere vragen te beantwoorden begon ik in 2013 dit op wetenschappelijk model gebaseerd onderzoek. Borduurpakketjes met als inhoud een stramien met de print van een sjabloon van een brein, een borduurnaald en strengen garens zijn de wereld rondgegaan. Daarmee konden deelnemers hun "brein" verbeelden door erop te naaien, borduren of tekenen. Ze vulden ook een vragenlijst in en stuurden aanvullende beschrijvingen. Alle ingestuurde breintjes zijn te zien op de projectwebsite.

Stressmanagement

Zoals te verwachten namen vooral vrouwen deel aan het project. De grootste groep deelnemsters is tussen de vijftig en zeventig jaar oud, de bevolkingsgroep

die hormonale en andere veranderingen in hun leven meemaken. Veel vrouwen vertellen hoe handwerken mentale rust creëerde in belastende situaties en als eenvoudig stressmanagement functioneerde. De Amerikaanse Mary Risseuw was onverwachts werkloos geworden en maakte een nauwkeurig geborduurde brein met kronkelende draden. Ze mailde: 'Hoe verward en bang was ik voor de toekomst. Het gaf me rust om de frustratie vorm te geven op het stramien.'

Poëtisch versus MRI-scan

Verbazingwekkend weinig breintjes hebben gelijkenis met een MRI-scan. Al zijn ze geïnspireerd op een MRI, dan nog is de beeldende invulling poëtisch en mooi. Gevoed door de wijdverbreide kennis over het functioneren van het brein hebben een aantal werken het omgaan met hersenziektes als onderwerp en illustreren onmacht én veerkracht. Joke Lith en Diny van Kempen maakten gezamenlijk, als lotgenoten van familieleden met Alzheimer, een dubbelzijdig driedimensionaal brein met een gezonde en een zieke hersenhelft.

Veranderingen in de tijdlijn

Vijf jaar na de start van de studie vond in Amsterdam een overzichtstentoonstelling plaats. Is de invloed van handwerken op creativiteit en gezondheid in kaart te brengen? Het onderwerp trok belangstelling en ook kunstenaars stuurden werk. Hun individuele handschrift is vaak te herkennen, ook als ze in een ander medium werken. Josephine Ganter, fotografe en printmaker, borduurde vervagende en in elkaar overlopende kleurvlakken die overeenkomen met haar zwart-witwerken op papier. De Nederlandse sieradenmaakster Dinie Bezems werkt altijd autonoom en wilde het meegeleverde sjabloon van een brein niet invullen. Ze knipte het stramien open en creëerde haar eigen subtiele zenuwverbindingen.

Engelse verfijning

In 2016 werd de Engelse Gawthorpe Textiles Collection partner van het project dat geheel aansluit bij het gedachtegoed van stichtster Rachel Kay-Shuttleworth (1886-1967). Haar leidraad was dat het maken van dingen met je handen de gezondheid, persoonlijke ontwikkeling, creativiteit en identiteit versterken.

Boven links:

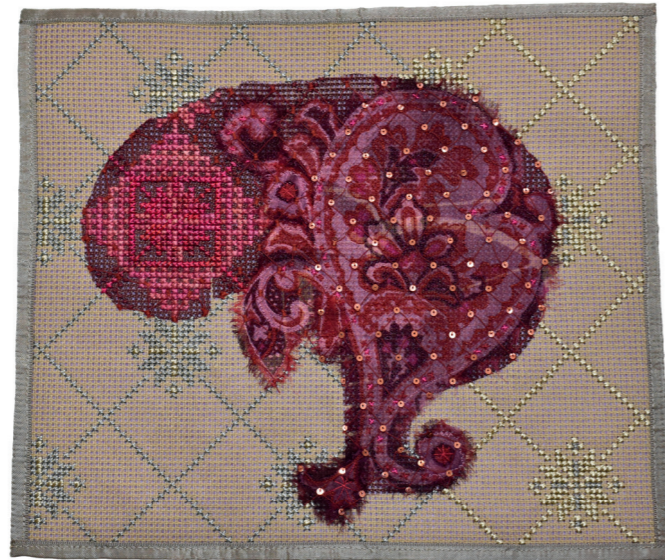
Mary Risseuw (VS): 'Het werk laat zien hoe verward mijn brein was, hoe bang ik was voor de toekomst, nadat ik werkloos was geworden. Het gaf me rust om de frustratie om te zetten op het stramien.'

Boven rechts:

Joke Lith en Diny van Kempen (NL): 'We hadden beiden een ouder die aan dementie leed. Het is confronterend om de essentie van het menselijke brein te zien in hun verlies van kennis, lichamelijke functies en onafhankelijkheid.'

Onder rechts:

Dinie Besems (NL): 'In het begin begon ik keurig te borduren, dit lukte niet en bovendien vond ik het een braaf idee. Het moest gaan over mijn brein en niet de invulling van een al bestaand iets. Hoe prachtig ik de print ook vond! Ik heb het voorgedrukte brein er radicaal uitgeknipt en mijn eigen brein bij wijze van bedrading er voor in de plaats geborduurd.'

De lokale community en het netwerk van de stichting namen deel aan deze studie. In april 2016 vond er een fraai gepresenteerde tentoonstelling plaats met veertig werkstukken. Veel van de borduursters hadden lessen gevolgd en grepen terug op inspirerende werken uit de Gawthorpe-collectie. De stukken tonen verfijnde technieken, verwijzingen naar historisch materiaal en een perfecte afwerking, zoals het werk van Jenny Waterson.

De harde realiteit

In de negen jaar sinds het begin van de studie zijn veranderingen qua inhoud en beeldtaal te zien. Er zijn minder decoratieve elementen en gebruik van de meegestuurde garens tegenover een toename van motieven uit de natuur en toevoeging van bijzonder materiaal. Ook de statements verschuiven van persoonlijke besommeringen naar thema's met globale impact, zoals vervuiling en politieke conflicten. De Noorse Aud Baekelund verwerkte in haar werk de plastic afval die ze op haar zeiltochten vond: 'Dit materiaal is afschuwelijk én mooi. Mijn brein is er vol van - in overdrachtelijke zin en misschien ook wel fysiek.' Zoi So uit Hongkong knipte een krantenpagina met de namen van gearresteerde mensen in strookjes en maakte er een volume, een massa van. 'Het knippen en naaien hielpen me om onverteerbare gevoelens een richting te geven. Ik noem dit werk "A" for "arrest"', mailt ze.

Boven links:

Dinie Besems (NL): 'In het begin begon ik keurig te borduren, dit lukte niet en bovendien vond ik het een braaf idee. Het moest gaan over mijn brein en niet de invulling van een al bestaand iets. Hoe prachtig ik de print ook vond! Ik heb het voorgedrukte brein er radicaal uitgeknipt en mijn eigen brein bij wijze van bedrading er voor in de plaats geborduurd.'

Boven rechts:

Jenny Waterson (GB): 'Ik borduurde dit brein tijdens de lockdown in het voorjaar van 2021. Ik gebruikte alleen materiaal dat ik al had en combineerde het met een diamantmotief van mijn favoriete merklap uit de Gawthorpe Textiles Collection.'

Midden rechts:

Aud Baekelund (NO): 'Dit materiaal is afschuwelijk én mooi. Mijn brein is vol ervan - in overdrachtelijke zin en misschien ook wel fysiek.'

Onder rechts:

Zoi So (Hongkong): 'Ik had een pagina uit de krant met de arrestaties erop bewaard en ingelijst. Toen kwam het borduurpakket binnen en vond ik dat ze samen moesten gaan. Vooral ook omdat de situatie zo veel erger was en mensen emigreerden. Het knippen en naaien hielpen me om onverteerbare gevoelens een richting te geven. Ik noem dit werk: "A" for "Arrest".'

Corona en isolatie

In coronatijd nemen meer jonge vrouwen deel aan het project. In vergelijking met de oudere leeftijdsgroep lijken ze op technisch gebied minder vaardig. Enkele raken - naast enige frustratiemomenten - ook geïnspireerd: 'Zo'n eerste keer borduren blijkt ineens veel meer dan alleen kruisjes zetten.' Ze zien de ontdekking van geconcentreerd handwerken als het begin van meer creatieve projecten. De isolatie leidde tot een groeiende belangstelling voor ambacht als een vorm van mindfulness met positieve effecten op de gezondheid.

Brainless graveyard

Sinds 2021 is de groep Kunstnerfløjen in Nykøbing, Denemarken, als partner actief. Ze zijn gehuisvest in een voormalige psychiatrische inrichting. Op het terrein ligt ook de Brainless graveyard. Tot halverwege vorige eeuw werden de hersenen van cliënten na hun overlijden, zonder toestemming van de familie verwijderd, voor onderzoek opgestuurd naar het pathologisch instituut. Ter nagedachtenis aan dit gebeuren zal van juni tot september 2022 een tentoonstelling van nu al bijna honderd geborduurde Deense breintjes plaatsvinden. De website documenteert de verdere ontwikkeling van het project.

In nummer 261 van Textiel Plus wordt een recensie van de uitgave opgenomen. Een aantal breintjes zullen te zien zijn tijdens het komende Textiel Plus Festival en het boek met 140 van de breintjes en de resultaten van de studie dat in het najaar 2022 zal verschijnen, zal daar te koop zijn.

X X X X X

www.monikaauch.com

www.cargocollective.com/stitchyourbrain

www.japsambooks.nl

'Voor de opdracht *Stitch your heart* waren plaatjes met romantische symboliek opgestuurd. Op het brein daarentegen, projecteren we onze identiteit'